

Rwĩmbo rwa Abirika

Thĩinĩ wa Afrika, kũrĩa kũrĩ na ũndũire mũingĩ mũno, itari nĩ rĩonanagia atĩ nĩ kĩndũ kĩrĩ na hinya kĩnyitithanagia andũ a kũndũ guothe thĩinĩ wa thĩ. Nĩ gĩcunjĩ kĩa bata kĩa mūtũũrĩre wa o mũthenya na maũndũ ma gũkũngũĩra, na nĩ kĩhũthagĩrũo mũno nĩ andũ thĩinĩ wa mabũrũri ma Abirika. Kũgerera nyĩmbo, ũndũire wa Abirika nĩ ũheanaga ng'ano, ũgatũma andũ makene, na makanyitanĩra maũndũ-inĩ ma kĩĩmeciria, na ũndũ ũcio ũgatũma mĩtugo ĩtuĩke rũthiomi rwao kĩũmbe.

Kũina thĩinĩ wa Afrika nĩ gũkũngũĩra ũtũũro, gũkũngũĩra gũciarũo, ũhiki, magetha, na maũndũ mangĩ ma bata. Ihinda-inĩ rĩu rĩa gĩkeno, andũ nĩ manyitanagĩra, magakũrana, na magakũrana. No makĩria ma gũkorũo kũrĩ gũkũngũĩra, itari rĩa Abirika ningĩ nĩ njĩra ya kũheana ng'ano. Kũgerera mĩgarũrũko na ciĩko cia magegania, atani acio monanagia maũndũ ma tene, ng'ano, na ũũgĩ wa ũndũire, magĩtwarithia irĩra kuuma rũciaro rũmwe nginya rũrĩa rũngĩ.

O gĩcigo gĩa Afrika kĩrĩ na mĩthemba ya cio ya kũina, ĩrĩa yonanagia ũrĩa gĩcigo kũu kĩrĩ na mĩthemba ngũrani. Kuuma Adowa ya Ghana ĩrĩa ĩrĩ hinya nginya Gwara Gwara ya Afrika ya Mũhuro, na Soukous ya Congo, o rwĩmbo nĩ rũkoragwo na ngumo ya rũrĩrĩ na ũndũire waruo. O na kũrĩ ũguo, o na gũtuĩka nĩ ngũrani, mothe makoragwo na ũndũ ũmwe mahanaine: nĩ ikũngũĩro cia mwĩrĩ wothe iria cihutagia andũ o hamwe na arĩa marathiĩ kũina.

Nyĩmbo nĩ cia bata mũno harĩ mathako ma Abirika, na nĩ ikoragwo na kĩnanda kĩnene mũno. Mũgambo ũrĩa ũrutaga ngoro ya mũingĩ na ũrĩa ũrutaga ngoro ya mũingĩ, ũgatũma arĩa mararũga na arĩa maramũthikĩrĩria makene mũno. Kũgerera kũhanyũka, kũhũũra moko, na kũrũga, atani mahũthagĩra njĩra njega cia kũrũga, na magakĩnyita magũrũ na njĩra njega.

No kũina kwa Abirika ti ikinya tu ?? nĩ njĩra njega ya kũheana ũhoru. Atungi mahũthagĩra ciĩko, ũthiũ, na njĩra ingĩ cia kũrũgamĩrĩra ng'ano, maũndũ ma historiĩ, na ũndũire. Na njĩra ĩyo, maũndũ ma kũina makoragwo marĩ ta indo cia tene, iria itũmaga ũmenyo, historiĩ, na ũndũire wa andũ ũgaacĩre kuuma njiarwa na njiarwa.

O tũgĩkenera ũgarũrũku mũnene wa ũndũire wa rũĩmbo rwa Abirika, nĩ ũndũ wa bata kũrũnga ngucanio iria ciumanaga na ngomanio. Kĩyo gĩa kũhe andũ ũmenyo wĩgĩ ngomanio no kĩhotithie atumia na airĩtu kũgĩa na hinya, kũregana na mĩtugo mĩũru na gũtwarithia na mbere kĩhooto kĩa andũ othe. Na njĩra ya kwĩrutanĩria kũgĩa na ũigananĩru wa arũme na atumia, no tũhote gũtigĩrĩra atĩ hinya wa kũgarũra wa rwĩmbo no ũtũme andũ othe thĩinĩ wa Afrika magĩe na thayũ, ũigananĩru, na ũthii wa na mbere.

Nĩ ũndũ ũcio, itari rĩa Abirika nĩ rĩonanagia ũtonga wa ũndũire wa mabũrũri macio. O ũrĩa tũgũthiĩ na mbere, rekei tũthiĩ na mbere kũhe gĩtĩo na gũkũngũĩra igai rĩrĩ inene, na ningĩ twĩrutanĩrie kũgĩa na ihinda rĩũkĩte rĩa kũgaacĩra kwa ũigananĩru wa arũme na atumia, na gũtigĩrĩra atĩ mĩgambo ya gĩkeno ya nyĩmbo cia Abirika ĩraiguĩka nĩ andũ othe.